

Møder, mellemrum og nye muligheder

Af Maria Stensgård

Det blæser, men solen er på himlen, og skyerne driver omkring en juledag i Kongens København, hvor jeg har sat Peter Martensen stævne.

Det ender med at blive på caféen Dag H., ikke langt fra ét af Peter Martensens atelierer, i Classensgade 7. Der er udsyn til søerne, hvor en flok svaner stilfærdigt svømmer rundt. Det gælder en samtale om Peter Martensens kunst. En kunst som omfatter både maleri, grafik, bogillustrationer og video.

Hele scenariet giver associationer til guldaldermalerne, og selvom Peter Martensens værker ikke umiddelbart har rod i denne tradition, så var Wilhelm Hammershøi alligevel en af hans inspirationskilder som helt ung maler. Det er da heller ikke svært at se forbindelseslinjerne:

Forkærligheden for de monokrome farveholdninger og en særegen repræsentant for de nordiske maleres melankoli synes at være nogle af Peter Martensens kendetegn, ligesom en helt særlig psykologisk virkelighedsopfattelse. Karakteristika som ligger tæt på Hammershøi.

Med disse indledende linjer synes et sart spindelvævslignende netværk af tråde til fortid og nutid allerede at være tegnet. Peter Martensens malerier og grafiske værker kan opleves som på én gang

fastfrosne snapshots af mennesker i nærmest magiske øjeblikke, i gang med et forehavende: Holde et ark papir, gå på en mark, iagttage en montre på et museum osv., men som på samme tid formidler forestillinger om at gøre noget helt andet. Altid på vej videre! Dernæst kontrasten mellem de fortættede øjeblikke hvor enkeltmennesket fordybet i egne tanker, ikke sjældent i meget lukkede lokaliteter, til malerier som i titel, og i maleriske referencer rækker ud til fjerne destinationer og traditioner. Det nationale overfor det internationale, og det lukkede overfor det åbne. Modsætninger er der nok af. Peter Martensen skaber alligevel harmonier.

Peter Martensen er løbende aktuel på fire gallerier, henholdsvis hos Galerie Møller-Witt i Aarhus, hos Galleri Aveny i Göteborg, hos Galerie Legér i Malmö og ikke mindst hos Galerie Maria Lund, det tidligere La Galerie Danoise, i Paris, som i flere omgange har ført hans værker helt til Seoul i Korea. Næste gang i efteråret 2011 ligesom han netop har udstillet i Paris denne forsommer. Et anliggende som er med til at fastholde billedet af en kunstner som arbejder i et almenmenneskeligt, universelt univers, hvis succes har nået internationale målestoksforhold.

Han er i øvrigt repræsenteret på Victoria & Albert Museum i London, på Centre Culturel du Hainaut i Belgien, på Kunstmuseet i Rostock, på Göteborgs Kunstmuseum osv. samt i Statens Kunstfonds samling, Statens Museum for Kunsts ligesom på en række danske museer. Og i 2006 var det tid til en retrospektiv udstilling på Sophienholm. Talentet og dets udbredelse er uomtvisteligt. Men hvor kommer kunsten fra? Hvorfor vælger man at blive kunstner? Og hvordan?

Peter Martensen fortæller, at han er født og opvokset i Odense med forældre som havde rod på Sjælland. Faderen arbejdede indenfor reklamebranchen, og forældrene værdsatte de tre børns arbejde med tegning og maleri, ligesom moderen selv malede. Faderen lavede papirklip, ja, hvad var mere naturligt i H.C. Andersens hjemby? Peter Martensens bror, Henrik Martensen, arbejder da også i dag som professionel maler i nyrealistisk stil.

Det var dog en billedkunstlærer i gymnasiet, som satte sving i Peter Martensens beslutning om at arbejde professionelt med billedkunsten. Det var i denne periode, at J.F. Willumsen var Peter Martensens store forbillede. Der for øvrigt var ven med Hammershøi, som han havde megen omgang med i deres tid i Paris.

Willumsens vilde, ekspressive stil spejlede min egen verden, fortæller Peter Martensen. Jeg røg hash, og så min omverden i et psykedelisk lys, der mindede meget om Willumsens syrede billeder.

Billedkunstlæreren så Peter Martensen særlige evne for billedskabelse og appellerede til ham om at søge ind på Kunstakademiet. Peter Martensen fortæller, at han ikke var sen på aftrækkeren. Han gik øjeblikkelig ind på rektors kontor og meldte sig ud af gymnasiet, og søgte ind på Kunstakademiet i København. En beslutning som forventeligt ikke blev modtaget med umiddelbar accept af forældrene.

Det blev dog ikke Kunstakademiet i København, som i første omgang fik glæde af Peter Martensens evner. Her fik han afslag. Første stop i retning af en professionel kunstnerkarriere blev på Det Fyn-

ske Kunstakademi. Året var 1971. Skolen var på denne tid en betalingskole. Peter Martensen begyndte på forskolen med læreren Kaj Kylborg, som havde grundlagt akademiet i 1944 og samtidig var rektor indtil 1978.

Forskolen var centreret omkring kultegning, hvor Peter Martensen fortæller, at han i et helt år tegnede på en dødsmaske af Bellman, som han dog aldrig blev færdig med. Undervisningen var dog ikke altid lige konkret, f.eks. kunne Kaj Kylborg som vejledning, når Peter Martensen stod ved staffeliet sige: »Prøv at forestille dig, at du står og ser på en mark, og der kommer en traktor kørende, fornem hele stemningen...«. Efter forskolen gjaldt det årene på malerskolen, hvor Kaj Kylborg havde en Matisse-inspireret indfaldsvinkel til maleriet, hvor opstillinger med frugt og modelmaleri var de foretrukne temaer.

Men som Peter Martensen siger: »Jeg brød mig ikke om Matisse-agtige opstillinger, jeg lavede i stedet Giacometti - inspirerede malerier med gamle malebøtter og snavsede maleklude, og han sagde ikke noget, da jeg valgte det«. Kaj Kylborg sagde dog »at det, jeg lavede, var banalt«.

I 1979 blev det fynske land skiftet ud med et atelier i Bredgade i København. Der måtte jeg godt nok ikke bo, men det gjorde jeg selvfølgelig alligevel, fortæller Peter Martensen videre. Og i 1982 gik jeg med en stak grafik under armen op til Dan Sterup-Hansen på Kunstakademiet, som kunne lide det, jeg lavede, og jeg begyndte så at komme dernede. Der skete dog ikke ret meget, vi tegnede efter nøgenmodel ... jeg kom sporadisk i to år, uden at søge ind! Jeg har aldrig fået skulderklap... jeg har arbejdet på trods,

THE PARTY 140X180 2010

ofte med følelsen af at være havnet i det forkerte århundrede.

Her er det måske værd at erindre sig om Kunstakademiets profil i 1980'erne, hvor de unge vilde rasede, som tydeligvis gjorde det svært for kunstnere med en klassisk tilgang til maleriet. Spørgsmålet er dog, om ikke de klassisk, orienterede malere endelig har fået og får sin storhedstid? Selv siger Peter Martensen, at han er mere klassisk orienteret end nogensinde før.

Lisbeth Bonde skriver i 2003 om Peter Martensen, at han maler på mødet mellem en solbeskinnethed barndom og voksenlivets realiteter, som leder hen til hans forklaring på spørgsmålet om fascinationen af Italien. I dag besøger han og familien af og til middelalderbyen Olevano Romano, hvor en række danske kunstnere også holder til herunder Sys Hindsbo og Anne Marie Frank ligesom kunsthistorikeren Øystein Hjorth m.fl. Han har desuden foretaget mange rejser til Rom, hvor han både har boet på Det Danske Institut i Rom og i Den Skandinaviske For- enings hus.

Peter Martensen fortæller, at fundamentet til hans passion for Italien blev lagt allerede i barndommen. Når jeg var syg som barn, så fik jeg altid spaghetti, det gjorde mig rask. Jeg elskede pasta.

Dernæst fik vi engang uventet besøg af én af min fars venner i 3-4 dage. Han var italiener. Dagen hvor han ankom, fik en dramatisk begyndelse. Jeg løb ind til min mor og sagde: »Mor, mor, fru Nielsen ligger i fars seng«. Nabokonen fru Nielsen var nemlig den eneste, jeg kendte, som havde et tørklæde med den farvekombination, som vedkommende i sengen havde på, det viste sig at være den italienske ven, der ikke ville fedte hovedpuden med sit pomadiserede. Det var selv samme italiener, som kørte mig i skole på min første skoledag. I sin lille Fiat 500 kørte han 500 meter ind i skolegården, hvor jeg blev sat af midt i gården. Jeg var også med ham i svømmehallen, hvor han sprang ud fra 10-metervippen. Ham kunne jeg godt lide, og jeg græd utrøsteligt, da han rejste. Han gjorde et stort indtryk.

Peter Martensen fortæller med andre ord, at det var italieneren og hans livsstil, som greb ham i barndommens optik. Som voksen var rejserne selvfølgelig koncentreret om kunsten, hvor han ud over at male og tegne, øvede guitar-spil dagen lang. Musikken har nemlig også en stor betydning i Peter Martensens liv.

På mit spørgsmål om betydningen af at se på kunsten i Italien, siger Peter Martensen, at selvfølgelig har han nærstuderet de gamle mestre fra antikken, renæssancen og fremefter, hvor han har haft en forkærlighed for Caravaggio, Velazquez og Goya, men som han tilføjer, man kan ofte meget bedre se deres værker på i bøger og på Internettet. Det er mere overskueligt! Peter Martensen er ingen illusionist.

Men hvordan kan et så tilsyneladende pragmatisk menneske, skabe så magiske malerier? Musikken er blandt andet en af kilderne, fortæller han. Herfra henter han rytmer, og i en nu forgangen periode af hans virke som maler hentede han også her inspiration til ornamentikken, som dengang spillede en stor rolle for ham som teknisk element. Ornamentikken handler, som bekendt om det, vi er fælles om. Gentagelsen! Men hvor det levende ornament samtidig handler om variation og dybde, som harmoniskabende elementer!

Når Peter Martensen en årrække malede mænd i hvide skorter, som blev gentaget hen over lærredet var det ud fra ønsket om at finde frem til gennemsnitsmanden.

Jeg ønskede ikke at male forskellige mennesker, jeg ønskede at formidle en klichéagtig gennemsnitsmand, en slags grundfigur. Det, der interesserer mig, er idéen om mennesket. I et moderne demokrati forholder man sig hele tiden til opinionen, gennemsnitsmennesket gør sådan og sådan, det er en abstrakt figur, som vi lever med i det daglige, siger Peter Martensen.

Inspirationen til selve figuren er hentet i barndommens univers, hvor faderen holdt et amerikansk gør-det-selv-tidskrift, som på dansk hed *Teknik & Hobby*, og hvor manden, som formidlede idéerne, var en Cary Grant-lignende mand med sort hår og sideskilning iklædt hvid skjorte. Når jeg anvendte denne mand som en slags ornament, betød det, at jeg kunne male uden at skulle tænke så meget over psykologi osv. Det er gestikken, som betyder meget for mig, fortæller Peter Martensen videre.

Mellemrummet mellem mennesker er en del af det, der interesserer mig. Mine malerier tiltrækker fortællinger. Michael Kvium er mindre tvetydig end jeg. Jeg forsøger at holde maleriet i et felt, hvor det er anelsesfuldt. Jeg skal selv mystificeres, mens jeg arbejder. Hvis jeg hele tiden undgår at sige noget præcist, lader det forskellige associationer leve i maleri-

et. Verden er mangetydig ... jeg forsøger at skabe øjeblikke lige inden »ordene« får form. Mine monokrome malerier holdt i indigoblå, brun/umbra osv. er udtryk for mit fokus på bare at se billedet. Farver giver alt for mange associationer. Jeg har f.eks. altid elsket sort/hvid film.

På mit spørgsmål om der er en sammenhæng mellem den hvide farve og alle A4-arkene, som ofte er en del af Peter Martensens billedelementer, svarer han, faktisk nej. A4-arkene er udtryk for, at jeg passer på. Jeg er meget sparsom med at formidle betydninger ... fordi papiret suger betydning til sig. Det kalder på vores forpligtelser overfor hinanden. Det giver nye muligheder og peger på nye veje. Et fænomen der bliver tydeligt i maleriet *Day of possibilities* fra 2010, hvor en række skjorteklædte mænd går rundt på græsset, på et stadion, imellem store ark eller er det store plader? Og en række kæmpestore, åbne papkasser.

Her nibber jeg mig selv i armen, og tænker på litografiet af Peter Martensen fra 2004, som jeg engang købte på Galerie Provence. Den forestiller en række mennesker, som sidder og læser på et bibliotek med papirark foran sig i et miljø som giver associationer til 1950'ernes Danmark. Året efter begyndte jeg at læse på universitetet på fuld tid. Jeg anede ikke, at jeg havde købt visionen om en ny mulighed! Litografiet er holdt helt i grøn-sorte toner.

Og pudsig nok var det første stykke kunst, jeg købte, en lille litografi af Peter Martensen fra begyndelsen af 1990'erne i formatet 10 x 15 cm, som forestiller en liggende mands overkrop i solgul og turkis nuancer. En mand, som jeg har undret mig over utallige gange, når jeg sad ved telefonen, som den i flere år hang ved siden af. Hvad lavede denne mand? Hvad tænkte han? Hvor kom han fra?

Holder man fast i forestillingen om, at det, som ikke bliver sagt, er det interessante, har det netop altid været tankevækkende for mig, at det lille litografi med manden i solgul og turkis ikke indeholdt rød eller røde toner. Jeg har altid tænkt, at der i mandens univers manglede noget. Rød er livets farve, det bankende blod, kærlighed eller had .... Savnede han kærlighed, eller noget at leve for, passionen? Peter Martensen stiller stadig flere spørgsmål end han giver svar.

Ifølge Goethes farvelære - og Johannes Ittens udlægning af den - udgør rød, blå og gul de tre primærfarver i den tolvdelte farvecirkel, hvor de anbringes i en ligesidet trekant, således at gult er foroven,

12 rød forneden til højre og blåt forneden til venstre.

Når rød udelades, som i Peter Martensens litografi, bliver trekanten uligevægtig, og ifølge Goethes naturvidenskabelige forskning af farver i naturen og i mennesket kalder øjet på det, som skaber ligevægt. Ligesom når man i lang tid iagt-tager et farvefelt som f.eks. er grønt, som Peter Martensens litografi fra biblioteket, og derpå lukker øjnene, så ser man et rødt felt som efterbillede. De komplementære farvepar, rød-grøn, blå-oran-ge og gul-violet er med andre ord indkodet i os. Og når efterbilledet bliver rødt, så opnås der harmoni for betragteren.

Men hvad kan vi vente os af Peter Martensen i fremtiden? Selv siger han, at de sidste 10 år har været overspringshandlinger. Jeg har aldrig brudt mig om tomgang, og jeg bliver kun ved så længe, jeg selv synes, det er interessant. Mit fokus lige nu er det klassiske figurmaleri og herunder portrættet. I oktober dette år er han aktuell som medlem af kunstnergruppen JYLLAND i Aarhus Kunstbygning, hvor opgaven er at tage udgangspunkt i et tidligt værk. Peter Martensen har her valgt et lille portræt af sin kone fra 1980, som formidler en vibrerende, Hammershøi-stemning, som han udtrykker det. Denne gang vil han lave et portræt i for-

matet 180 x 180 cm. Og dermed skabe en dagsorden omkring alt det der er sket i mellemrummet.

Til udstillingen, hvor Ulrik von Platen er kurator, skabes der en lille film om hver kunstner. Jeg tror, der er meget at glæde sig til! Ikke kun i Århus, men hvor Peter Martensen end sender sin kunst hen. Follow that man!

Med disse afslutningsord, vil jeg benytte chancen til at sige tak for samtalen. Det er sjældent, jeg har mødt et menneske, som er så levende, og som har så meget på hjerte, der bliver formidlet så stilfærdigt og varmt. Beriget forlader jeg hovedstaden!

Day of Possibilities 2010

Litteratur

Bonde, Lisbeth: *ATELIER kunstnerens værksted*, s. 80-85, Aschehoug Dansk Forlag AVS, 2003

Itten, Johannes: *Farvekunstens elementer*,

Borgens Forlag, 9. oplag 1994

Nordiske Stemninger Nordisk maleri fra århundredskiftet. Nasjonalgalleriet 20. juni – 16. august, Oslo, 1987

(Udstillingskatalog)

Peter Martensen 1990-1995, Galerie Møllerwitt, 1996

